

ЯКІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Нежид Юлія Степанівна

*доктор філософії з менеджменту,
старший науковий співробітник відділу обліку та оподаткування,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»*

Бухгалтерський облік виступає головним джерелом інформаційного забезпечення про всі аспекти діяльності підприємства. Поширення цифрових технологій дозволяє пришвидшити процес збору, обробки, зберігання та доступу до необхідної інформації, забезпечуючи її точність та якість аналізу даних, що значно підсилює ефективність системи обліку. Відповідно дотримання якісних характеристик, які висуваються до облікової інформації в процесі її формування, є важливим фактором, який впливає на рівень управління діяльністю підприємства, зокрема в умовах війни, та дозволяє на певному етапі виявляти потенційні проблеми до того, як вони негативно вплинуть на підприємство.

Погоджуємось з науковою гіпотезою академіка В. Жука, щодо більшої значущості бухгалтерського обліку в соціально-економічному середовищі та визначенні, що бухгалтерський облік не обмежується інформаційно-сервісною функцією управління, а представляє собою повноцінний соціально-економічний інститут [1, с. 52]. Виходячи з даного твердження, ми вважаємо, що окреслення основних якісних характеристик щодо облікової інформації та визначення головних факторів впливу на неї в умовах війни є досить актуальним питанням.

Поняття «якість облікової інформації» Б. Засадний трактує як «сукупність факторів, які впливають на формування облікової інформації та визначають її корисність для прийняття управлінських рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами» [2, с. 50].

В контексті функціонування системи бухгалтерського обліку в умовах війни ґрунтовною є думка науковців Л. Ловінської, А. Озеран та Р. Коршикової, які вважають, що «як у мирний час, так і в умовах війни головна вимога управління до інформації бухгалтерського обліку та фінансової звітності – це її корисність для обґрунтування управлінських рішень. Корисною така інформація буде тоді, коли вона є достовірною та міститиме саме ті відомості, які змістовно задовольняють запит управління» [3, с. 94].

На законодавчому рівні в Україні, критерії якості облікової інформації визначаються в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Концептуальній основі фінансової звітності (таблиця 1).

Якісні характеристики облікової інформації

Концептуальна основа фінансової звітності		НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
Основоположні якісні характеристики	доречність	доречність
	суттєвість	
	правдиве подання	достовірність (правдивість)
Посилювальні якісні характеристики	зіставність	зіставність
	можливість перевірки	
	своєчасність	
	зрозумілість	дохідливість і зрозумілість

Джерело: систематизовано автором за [4; 5]

В представленій таблиці ми визначили якісні характеристики облікової інформації відповідно до нормативних документів. Встановлено, що в Концептуальній основі фінансової звітності критерії якості розподілено на основні (доречність, суттєвість та правдиве подання) та посилювальні (зіставність, можливість перевірки, своєчасність та зрозумілість). Також можна зазначити, що більшість якісних характеристик у даних документах збігаються та базуються на критеріях: доречності, правдивого подання, зіставності та зрозумілості.

Якщо розглядати рівень якості облікової інформації з позиції звичайного користувача, то рівень її корисності визначається відповідністю визначеним характеристикам. Іншими словами, чим більше відповідностей якісним характеристикам, тим вищий рівень якості інформації і вона є ціннішою для користувачів. Проте, з початком повномасштабного вторгнення в цілому система бухгалтерського обліку підприємства перебуває під впливом низки чинників, що пов'язані з функціонуванням підприємства в умовах невизначеності. На рисунку визначено фактори впливу на якість облікової інформації в умовах війни.

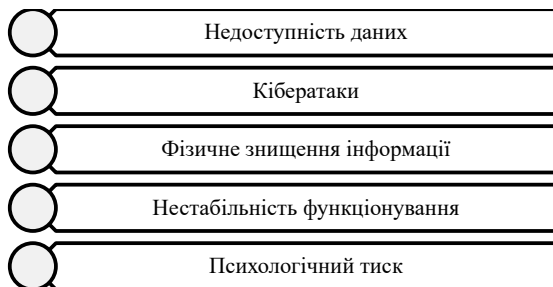

Рис. 1. Фактори впливу на якість облікової інформації в умовах війни

Джерело: узагальнено автором

Війна завдає значних збитків вітчизняному бізнесу, а визначені фактори можуть впливати на якість облікової інформації як окремо, так і комплексно. З метою мінімізації впливу даних факторів варто розробити стратегію відновлення або адаптації підприємства до функціонування в умовах невизначеності. Ця стратегія повинна передбачати створення обов'язкових резервних копій баз даних бухгалтерського обліку та їх зберігання на хмарному сервері, впровадження заходів по захисту від кібератак, використання ліцензійного програмного забезпечення, постійний моніторинг та аналіз системи тощо. Звичайно, потрібно враховувати фінансові можливості підприємства, його потужності, але певні кроки в напрямку посилення інформаційної безпеки підприємства можуть бути адаптовані до його ресурсних можливостей та реалізовані в декілька етапів.

Отже, можна зробити загальний висновок, що якість облікової інформації як в умовах воєнного стану, так і в період післявоєнного відновлення є критично важливим показником в процесі розробки ефективних стратегій подальшого функціонування підприємства та його відновлення. Тому кожне підприємство у своїй діяльності повинно бути націлене на створення середовища для зберігання та подання якісної облікової інформації. Адже запорукою прийняття ефективних управлінських рішень, основою фінансової стійкості підприємства є якісні дані бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Жук В.М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки: монографія. Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. 454 с.
2. Засадний Б. Ризики та фактори впливу на якість облікової інформації в умовах застосування МСФЗ. *Modern Economic Science Development in the Context of Digitalisation*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-352-1-10> (дата звернення: 13.02.2024).
3. Ловінська Л., Озеран А., Коршикова Р. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану в Україні. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 92–106.
4. Концептуальна основа фінансової звітності : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.09.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 11.02.2024).
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 : станом на 3 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 11.02.2024).